Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

TER BESLISSING

Datum
11 september 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/87787

Opgesteld door
DG Milieu en Internationaal
Dir Duurzame Leefomg & Circ EconomieGezonde Leefomgeving

Beslistermijn
28-09-2026

Bijlage(n)
6

Aan Staatssecretaris

nota

Beslisnota Verzamelbrief luchtkwaliteit

Aanleiding

De bijgaande Verzamelbrief Luchtkwaliteit aan de Tweede Kamer geeft invulling aan toezeggingen en bevat de volgende zeven onderwerpen:
1) De voortgangsmeting van de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA);
2) Reactie op de notitie van het kenniscentrum houtrookoverlast;
3) Reactie op de oproep 'Bescherm Nederlanders tegen vervuiling';
4) Uitkomsten gesprek omgevingsdiensten Actieagenda Industrie en Omwonenden;
5) Voortgang van Nederland wat betreft de verplichtingen in het kader van de richtlijn Nationale Emissiereductieverplichtingen (NEC);
6) Voortgang op de implementatie van de richtlijn Luchtkwaliteit; en
7) Toezegging plenair debat 9 september jl.

Geadviseerd besluit

Instemmen met de bijgevoegde Kamerbrief en deze te versturen naar de Tweede Kamer.

Kernpunten

Ad 1) Met deze brief informeert u de Kamer over de voortgang van de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Via de Monitoringsrapportage Doelbereik Schone Lucht Akkoord (SLA) rapporteert het RIVM tweejaarlijks of het SLA op koers ligt om de gestelde doelen in 2030 te behalen. Het RIVM heeft deze rapportage 16 juni gepubliceerd. Met deze brief wordt de derde voortgangsmeting sinds de start in 2020 ook aan de Kamer aangeboden. In de brief wordt gemeld dat het Schone Lucht Akkoord op koers ligt om de voornaamste doelen uit het akkoord te halen in 2030.

Ad 2) Met deze brief wordt, op verzoek van de Tweede Kamer, een reactie gegeven op een notitie van het Kenniscentrum Houtrookoverlast (privaat initiatief). Kern van de reactie is dat de notitie als een aanvulling kan worden gezien op de bestaande kennis en handelingsperspectieven vanuit de Rijksoverheid voor gemeenten bij de lokale handhaving van houtstook.

Ad 3) Een brede coalitie van gezondheids-, omwonenden- en milieuorganisaties heeft het nieuwe kabinet opgeroepen om werk te maken van een gezonde leefomgeving. De Tweede Kamer heeft u verzocht een reactie te geven op deze oproep. Met bijgaande kamerbrief geeft u aan dat het kabinet het belang van een

schoon en gezond milieu onderschrijft, hierbij wordt ook verwezen naar het coalitieakkoord.

Ad 4) Tijdens het commissiedebat leefomgeving van 2 april jl. heeft u aan lid Kostic (PvdD) toegezegd in gesprek te gaan met Omgevingsdienst NL naar aanleiding van een door hen gezonden position paper over de Actieagenda Industrie en Omwonenden.[1] In deze brief informeert u de Kamer over dit gesprek (dat plaatsvond in combinatie met het werkbezoek aan een afvalverwerkingscentrale in Nijmegen) en doet u deze toezegging af.

Ad 5) Elk jaar rapporteert het ministerie van IenW over de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen onder de NEC-richtlijn (Nationale Emissiereductie Commitments). In de brief wordt vermeld dat Nederland in 2024 voldeed aan de NEC-emissieplafonds. Daarnaast informeert u de Kamer over de update van het vierjaarlijkse NEC-programma en de evaluatie van de richtlijn die de Europese Commissie vorig jaar heeft afgerond. Hiermee voldoet u aan uw toezegging om de Kamer over de evaluatie te informeren.[2]

Ad 6) Deze brief informeert de Kamer kort over de voortgang met betrekking tot de implementatie van de richtlijn Luchtkwaliteit. Daarbij wordt aangegeven dat nadere bestudering heeft geleid tot een nieuw inzicht ten aanzien van de verantwoordelijkheidsverdeling tussen gemeenten en het Rijk als het gaat om de programmaplicht bij dreigende normoverschrijdingen ($PM_{2,5}$) van de richtlijn Luchtkwaliteit. In de brief wordt op hoofdlijnen een aanpak geschetst. Deze teksten zijn afgestemd met de relevante beleidsdepartementen en VNG en IPO, en zijn ook terug te vinden in de Nota van Toelichting bij de beleidsarme AMvB (wijziging Besluit kwaliteit leefomgeving). De Tweede Kamer wordt begin volgend jaar nader geïnformeerd over de implementatie.

Ad 7) Aan de brief is naar aanleiding van een toezegging aan het lid Zalinyan (PRO) in het plenair debat op 9 september 2026 een uitleg toegevoegd over stoffen die niet genormeerd worden in de richtlijn Luchtkwaliteit. In de toelichting bij deze nota wordt hier verder op ingegaan.

Krachtenveld

Voortgangsrapportage SLA

Het SLA is een samenwerkingsprogramma waarin Rijk, provincies en gemeenten bestuurlijk en ambtelijk zijn betrokken. Daarnaast zijn de relevante beleidsdepartementen zoals LVVN en VWS betrokken.

NEC-richtlijn

Voor de NEC-richtlijn zullen relevante beleidsdepartementen, zoals EZK, LVVN en VRO betrokken worden bij het bijwerken van het NEC-programma.

Houtstook

De initiatieven in de notitie van Kenniscentrum Houtrookoverlast zijn een aanvulling op de informatieverstrekking rondom houtstook van het Rijk, bij het verspreiden van kennis over de mogelijkheden die gemeenten hebben om (de emissies en overlast door) houtstook lokaal aan te pakken.

[1] Kamerstukken II, 2026-2027, TZ202604-082
[2] Kamerstukken II, vergaderjaar 2024-2025, 30175, nr. 474

Implementatie richtlijn Luchtkwaliteit
Er wordt interdepartementaal en interbestuurlijk samengewerkt aan de implementatie van de richtlijn luchtkwaliteit.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Toelichting

Monitoringsrapportage Doelbereik Schone Lucht Akkoord (SLA), derde voortgangsmeting
In dit tweejaarlijkse rapport toetst het RIVM of de doelen van het SLA haalbaar zijn met de door het Rijk, de provincies en de deelnemende gemeenten geformuleerde pakketten van maatregelen voor het terugdringen van luchtverontreiniging. De belangrijkste SLA-doelen zijn:

- *Het permanent verbeteren van de luchtkwaliteit en toewerken naar de WHO-advieswaarden uit 2005*
  De 2005 advieswaarden komen in grote lijnen overeen met de grenswaarden die vanaf 2030 in de EU gelden op basis van EU-luchtkwaliteitsrichtlijn. Resultaten van concentratieberekeningen laten zien dat bij uitvoering van het vastgestelde, voorgenomen en SLA beleid (VES-scenario) de WHO-advieswaarden (2005) voor 2030 in het grootste deel van het land gehaald kunnen worden.

- *Het realiseren van 50% gezondheidswinst (op basis van de bijdrage van binnenlandse bronnen) in 2030 ten opzichte van 2016:*
  Bij volledige uitvoering van vastgestelde en voorgenomen rijksmaatregelen en decentrale uitvoeringsplannen berekent RIVM tussen 2016 en 2030 een gezondheidswinst van 55%, waarmee dit hoofddoel van het SLA waarschijnlijk gehaald wordt. Nieuwe inzichten hebben ertoe geleid dat zowel de (historische) emissies als de prognoses voor de uitstoot van stikstofoxiden in 2030 naar beneden zijn bijgesteld. De ruimtelijke verdeling van de emissies is sinds de start van de berekeningen veranderd (van vooral in stedelijk gebied naar meer in buitengebied). Ook zijn de relatieve risico's voor met name NO2 herzien waarmee de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging groter worden dan wat het RIVM tot nu toe berekende. Het levensduurverlies per Nederlander in het basisjaar 2016 is nu berekend op 9,5 maanden, dat was ruim 8 maanden.

- Het SLA-doel van een *continue emissiedaling* lijkt in grote lijnen haalbaar. Enkele uitzonderingen hierop zijn de binnenvaart (doelstelling in 20**35**) en de (sub)sector industriële bedrijven. In de resterende looptijd en de doorontwikkeling van het SLA zal hier extra aandacht voor zijn.

- *Het realiseren van diverse streefdoelen*
  Niet alle (sectorale) nevendoelen worden gehaald met de onder de verschillende scenario's geformuleerde beleidsinzet. Hier zijn verschillende mogelijke redenen voor, zoals de nieuwe ruimtelijke verdeling van emissies en andere veranderde wetenschappelijke inzichten.

Overzicht schadelijke stoffen, n.a.v. toezegging lid Zalinyan (PRO)

Datum
11 september 2026

Onze referentie
IENW/BSK-2026/87787

Opgesteld door
DG Milieu en Internationaal
Dir Gezonde Leefomgeving

Aan
Staatssecretaris

Bijlage(n)
6

Richtlijn Luchtkwaliteit

De richtlijn Luchtkwaliteit stelt immissienormen en/of monitoringsverplichtingen voor een aantal van de betreffende stoffen. Voor arseen, cadmium, lood en nikkel is er, net als voor NO2, PM10 en PM2.5, een grenswaarde onder de richtlijn. Pak's is een verzameling van een grote groep stoffen en wordt daarom genormeerd aan de hand van een grenswaarde voor benzo(a)pyreen, waarbij benzo(a)pyreen fungeert als marker voor Pak's. Andere schadelijke stoffen zoals, kwik, ultrafijnstof, organische en elementair koolstof worden gemonitord via supersites maar kennen geen streef- of grenswaarde onder de richtlijn luchtkwaliteit. Deze supersites zijn aan het einde van het jaar in bedrijf.

Richtlijn Nationale Emissiereductieverplichtingen

De richtlijn Nationale Emissiereductieverplichtingen ('de 'NEC-richtlijn') stelt voor een aantal vervuilende stoffen plafonds per EU-lidstaat als geheel voor de maximale jaarlijkse uitstoot. Er zijn onder andere plafonds voor de uitstoot van fijnstof ($PM_{2,5}$) en niet-methaan vluchtige organische stoffen (NMVOS). Fijnstof kan ook metaaldeeltjes bevatten, aangezien het bij fijnstof gaat om deeltjesgrootte. Er zijn geen emissieplafonds voor hoeveel metaal fijnstof mag bevatten. NMVOS bevat een grote groep schadelijke stoffen, waaronder benzeen. Met de NEC-plafonds is de uitstoot van dit soort schadelijke stoffen dus ook (indirect) genormeerd.

Richtlijn Industriële Emissies

Om aan bovenstaande normen te kunnen voldoen, bestaat er ook bronbeleid voor deze schadelijke stoffen. Voor alle grote industriële installaties volgen uit de richtlijn Industriële Emissies (RIE2.0) emissiegrenswaarden voor schadelijke stoffen. Voor installaties, activiteiten of stoffen waarvoor er in Europa geen emissiegrenswaarden zijn vastgesteld, maar de gezondheid van omwonenden en de toestand van de leefomgeving daar wel aanleiding geeft, kan een lidstaat dat ook zelf doen. In Nederland zijn dit soort emissiegrenswaarden opgenomen in het Besluit activiteiten leefomgeving.

Andere Europese normen

Ook voor de regulering van (fijnstof)uitstoot van andere bronnen dan de industrie bestaan er Europese en internationale normen. Dit betreft met name het wegverkeer (Euro 7 verordening), mobiele werktuigen (Stage 4 verordening) en de scheepsvaart (Marpol verdrag en EU zwavelrichtlijn).

Zeer Zorgwekkende Stoffen

Zeer zorgwekkende stoffen zijn stoffen die voldoen aan de criteria van Artikel 57 van de REACH verordening. Deze stoffen hebben zeer schadelijke eigenschappen, zoals kankerverwekkend of schadelijk voor de reproductie. Voor deze stoffen gelden de minimalisatieverplichtingen.

Bij vergunningverlening worden ZZS-stoffen door het bevoegd gezag getoetst aan het vastgestelde maximaal toelaatbaar risico (MTR waarde). Dit betreft een immissienorm. Ook gelden voor ZZS de emissienormen die horen bij de strikte stofklassen MVP1 en MVP2. Uit deze toets kan volgen dat technieken nodig zijn die meer bescherming bieden dan de toepassing van de beste beschikbare techniek. Zo nodig beoordeelt het bevoegd gezag opnieuw de inspanningen van het bedrijf bij de bronaanpak en de minimalisatieaanpak. Deze norm is het minimum waar in ieder geval aan moet worden voldaan. Betreffende bedrijven blijven ook als ze

voldoen aan de normen verplicht om het gebruik van deze stoffen te voorkomen (substitutie) of als dat niet gaat hun emissies zo ver mogelijk verder te verlagen. Dit is geregeld via de minimalisatie verplichting zoals vastgelegd in het art. 5.23 van het Bal. Eén van de instrumenten om minimalisatie van ZZS te realiseren is via het opstellen van vermijdings- en reductieprogramma's door bedrijven (art. 5.24 van het Bal).

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
01	Verzamelbrief Luchtkwaliteit	
02	Notitie Kenniscentrum Houtrookoverlast	De kennisnotitie van het Kenniscentrum Houtrookoverlast – wordt niet aan de Kamer verzonden
03	Nota aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat – verzoek om reactie op Meldpunt rookoverlast	Het verzoek van de vaste commissie voor I&W waarin de staatssecretaris van IenW om een reactie wordt gevraagd – wordt niet aan de Kamer verzonden
04	Oproep van de gezondheids-, omwonenden- en milieuorganisaties aan de formerende partijen 'Bescherm Nederlanders tegen vervuiling'	Bijlage ter info – wordt niet aan de Kamer verzonden
05	Ingekomen verzoek van de Kamer voor een reactie op de oproep van de gezondheids-, omwonenden- en milieuorganisaties	Bijlage ter info – wordt niet aan de Kamer verzonden
06	Monitoringsrapportage Doelbereik Schone Lucht Akkoord (SLA), derde voortgangsmeting	Toezending aan de Kamer zoals vastgesteld in artikel 12 van het SLA